

Stuchanie I

I. Proszę posłuchać piosenki.

Czy ten pan i pani

Czy ten pan i pani
są w sobie zakochani?

Czy ta pani tego pana chce?

Ona jest jak prześliczny kwiat,
a on ma w oczach szkiełka dwa.

Czy ten pan i pani są w sobie zakochani?

Czy ta pani tego pana chce?

Czy ten pan i pani są w sobie zakochani?

Czy ta pani tego pana chce?

Ona jest jak przepiękny ptak,
a on dla niej na gitarze gra.

Czy ten pan i pani są w sobie zakochani?

Czy ta pani tego pana chce?

Bóg całować każe i prowadzi przed ołtarze,
lecz naprawdę nie wiesz, jak tam jest.

Słowa i muzyka: Wojciech Klich
Wykonanie: Anna Wyszkonii

II. Proszę odpowiedzieć na pytania.

- › O czym jest ta piosenka?
- › Jakie wyrazy powtarzają się w tekście piosenki?
- › Proszę podkreślić wyrazy *pani*, *pan* oraz czasowniki, z którymi się łączą.
- › Jakimi wyrazami są zastępowane formy *pani*, *pan*?

Komunikacja I

1. Użycie form *pani*, *pan*.

W Polsce, zwracając się do osób dorosłych, nie używamy formy *wy*. Polacy w kontaktach oficjalnych używają form *pani*, *pan* – do jednej osoby oraz *panie*, *panowie*, *państwo* – do wielu osób. Wyraz *państwo** odnosi się do grupy osób, w której są kobiety i mężczyźni.

Kiedy zwracamy się do kogoś bezpośrednio, mówimy:

- › Proszę pani, proszę powtórzyć.
- › Proszę pana, proszę przeczytać tekst.
- › Proszę państwa, proszę otworzyć książki.

* Wyraz *państwo* występuje w języku polskim w dwóch znaczeniach:

- 1) organizacja polityczna obejmująca ludzi mieszkających na stałe na pewnym terytorium;
  - 2) towarzystwo złożone z osób obu płci; forma zwracania się do grupy takich osób.
- W zależności od znaczenia wyraz *państwo* przyjmuje różne końcówki deklinacyjne.

I. Proszę wstawić do zdań czasowniki z ramki.

zamknąć, odpowiedzieć, czytać, wytrzeć, napisać, otworzyć, wejść, powtórzyć

0. Proszę pani, proszę czytać tekst.

1. Proszę pana, proszę ..... tablicę.

2. Proszę państwa, proszę ..... książki.

3. Proszę państwa, proszę ..... do sali.

4. Proszę pani, proszę ..... zdanie.

5. Proszę pana, proszę ..... okno.

6. Proszę państwa, proszę ..... ćwiczenie.

7. Proszę pana, proszę ..... na pytanie.

II. Proszę uzupełnić tabelę.

A

To jest	pani (ona)	pan (on)
Idę do	.....	.....
Dziękuję	.....	.....
Znam	.....	.....
Rozmawiam z	.....	.....
Myślę o	.....	.....

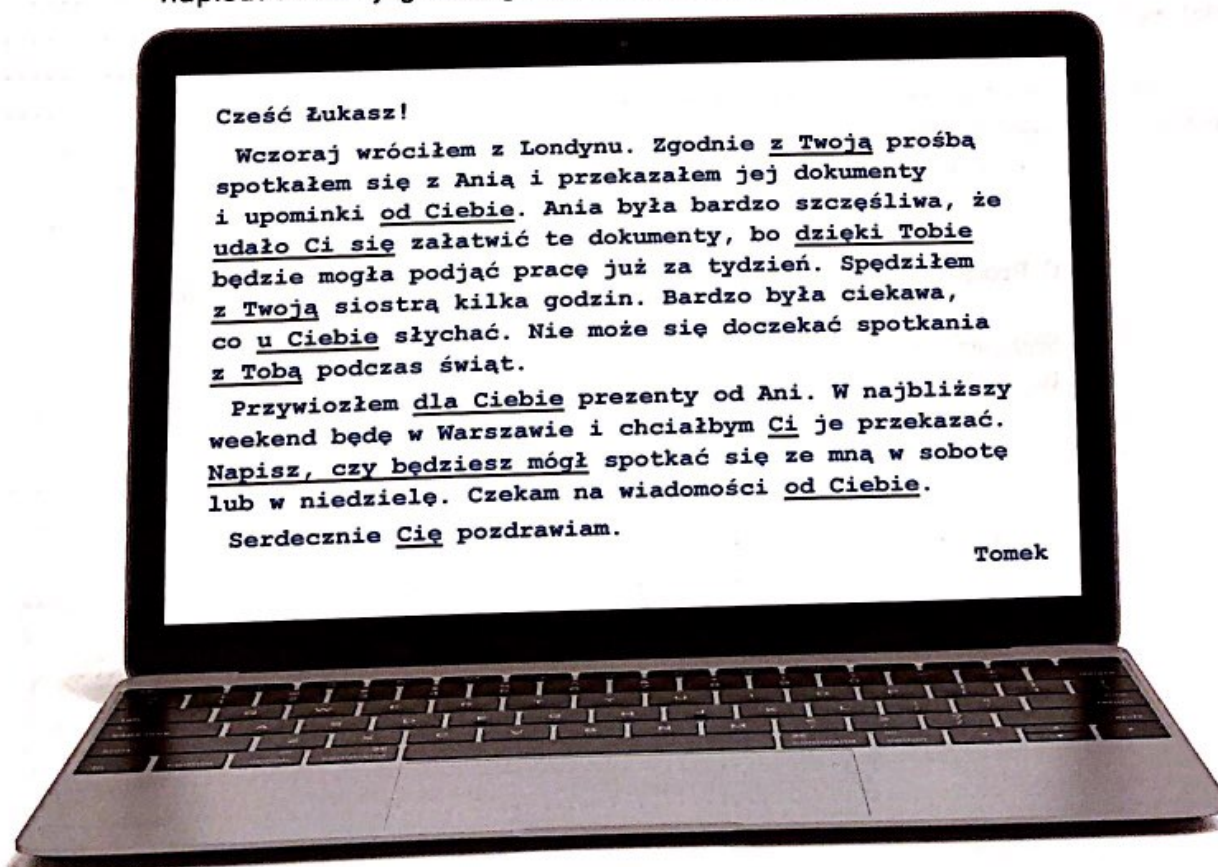
B

To są	panie	panowie
Idę do	.....	.....
Dziękuję	.....	.....
Znam	.....	.....
Rozmawiam z	.....	.....
Myślę o	.....	.....

C

To są	państwo
Idę do	.....
Dziękuję	.....
Znam	.....
Rozmawiam z	.....
Myślę o	.....

III. Proszę przeczytać e-mail, który Tomek Kowalski napisał do swojego kolegi Łukasza po powrocie z Londynu.

A. Proszę przekształcić tekst e-maila, adresując go do ojca Ani.

Szanowny Panie!

Wczoraj wróciłem z Londynu. Zgodnie z Pana prośbą spotkałem się z Anią i .....

B. Proszę przekształcić tekst e-maila, adresując go do matki Ani.

Szanowna Pani!

Wczoraj wróciłem z Londynu. Zgodnie z Pani prośbą spotkałem się z Anią i .....

C. Proszę przekształcić tekst e-maila, adresując go do rodziców Ani.

Szanowni Państwo!

Wczoraj wróciłem z Londynu. Zgodnie z Państwa prośbą spotkałem się z Anią i .....

2. Powitania

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
Dzień dobry (pani / panu / państwu)! Dobry wieczór (pani / panu / państwu)! Witam (pana / panią / państwa)!	Cześć! Hej! Witaj / Witajcie! Siema / Siemanko! / Siemka!

Do oficjalnych powitań – *Dzień dobry!* *Dobry wieczór!* – możemy dodawać tytuł lub funkcję:

- › *Dzień dobry, panie profesorze!*
- › *Dobry wieczór, pani doktor!*
- › *Dzień dobry, panie dyrektorze!*

Natomiast niegrzeczny jest zwrot: *Dzień dobry, dyrektorze!* *Dzień dobry, doktorze!*
Nie należy też dodawać nazwiska (*Dzień dobry, panie Nowak!*).

W kontaktach oficjalnych nieeleganckie jest także dodawanie imienia (*Dzień dobry, pani Aniu!*).

Studenci, zwracając się do nauczycieli akademickich, powinni używać tytułów naukowych:

- › *Pani magister / Panie magistrze...*
- › *Pani doktor / Panie doktorze...*
- › *Pani profesor / Panie profesorze...*

Przykład:

- › *Panie magistrze, czy może pan mówić wolniej?*
- › *Pani doktor, czy może pani powtórzyć?*
- › *Panie profesorze, czy mogę się dzisiaj zwolnić z zajęć?*

Można ich także używać przy powitaniach (*Dzień dobry, panie profesorze. Dzień dobry, pani magister*).

Witam może powiedzieć osoba starsza do młodszej, stojąca wyżej w hierarchii społecznej (np. wykładowca do studenta, przełożony do podwładnego), ale nie odwrotnie.

I. Proszę ocenić, czy formy powitań w podanych sytuacjach są poprawne czy niepoprawne.

Lp.	Powitanie	Sytuacja	Ocena
1	<i>Dzień dobry, pani Kowalska!</i>	sąsiad do sąsiadki	dobrze źle
2	<i>Witam, panie profesorze!</i>	student do profesora	dobrze źle
3	<i>Cześć, mamo!</i>	córka do matki	dobrze źle
4	<i>Dobry wieczór, paniom!</i>	szef do pracownic	dobrze źle
5	<i>Witajcie kochani!</i>	ojciec do dzieci	dobrze źle
6	<i>Siema, Piotrek!</i>	koleżanka do kolegi	dobrze źle
7	<i>Hej, pani dyrektor!</i>	pracownica do dyrektora	dobrze źle
8	<i>Dzień dobry, dyrektorze!</i>	pracownik do dyrektora	dobrze źle
9	<i>Dobry wieczór, pani Aniu!</i>	student do nauczycielki	dobrze źle
10	<i>Dzień dobry, pani magister!</i>	studentka do nauczycielki	dobrze źle

3. Zwroty grzecznościowe po powitaniu i reakcje na nie

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
Co u pani / pana / państwa słychać? Jak się pani / pan miewa? / ma?	Co (u ciebie / u was) słychać? Jak leci? Co (tam) u ciebie / u was? Co (u ciebie / u was) nowego? Jak się masz / macie? Co (u ciebie / u was) dobrego?

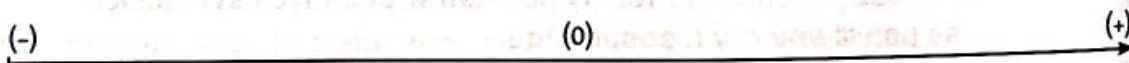
Uwaga! W kontaktach oficjalnych prawo wypowiedzania zwrotów grzecznościowych przysługuje osobom starszym lub wyżej usytuowanym. Student nie może zwrócić się do wykładowcy: *Dzień dobry. Co u pana słychać?*, ale wykładowca może tak powiedzieć do studenta.

Reakcja na zwroty grzecznościowe

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
Dziękuję, (u mnie / u nas) wszystko w porządku. A u pani / pana / państwa? Dziękuję, czuję się (bardzo) dobrze / świetnie. Dziękuję, nie narzekam. Niestety, ostatnio nie najlepiej!	W porządku / W porzo. Pomalutku. Jako tako. Świetnie. Wspaniale. Super. Oby tak dalej. Średnio. Tak sobie. Niespecjalnie. Lepiej nie pytaj. Fatalnie. Same problemy / kłopoty. Nic nowego. Wszystko po staremu. Bez zmian. Bywało lepiej.

I. Proszę ustawić na osi określenia z ramki od najbardziej negatywnego, poprzez neutralne, do najbardziej pozytywnego.

w miarę dobrze, wspaniale, nie najlepiej, może być, fatalnie, dobrze, doskonale, jako tako, bardzo dobrze, wysmienicie, źle, okropnie, tak sobie, super, średnio, niespecjalnie

II. Proszę uzupełnić dialogi.

- A. Pan: - Dzień dobry pani!
Pani: - Dzień dobry .....!
Pan: - Co u pani .....?
Pani: - Dziękuję, wszystko ..... A co u pana?
Pan: - Dziękuję, nie .....

B. Ania: - Cześć Tomek!

Tomek: - ..... Aniu! Co nowego?

Ania: - Wszystko ..... A u Ciebie?

Tomek: - Lepiej nie .....! Fatalnie!

C. Beata: - Dzień dobry państwu! Miło mi ..... widzieć!

Państwo Kowalscy: - Dzień dobry ..... Nam też miło panią widzieć!

Beata: - Co słyszeć? Jak tam .....?

Państwo Kowalscy: - ..... wszystko w porządku.

4. Pożegnania

Zwroty grzecznościowe przy pożegnaniu

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
<i>Życzę pani / panu miłego dnia! Miłego dnia! I nawzajem. Życzę pani / panu powodzenia. Miło mi było panią / pana spotkać. Wzajemnie / nawzajem. Ja pani / panu również.</i>	<i>Trzymaj się (ciepło)! Wszystkiego dobrego! Powodzenia! Tobie też / i tobie</i>

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
<i>Do widzenia! Dobranoc! Do zobaczenia! Do miłego zobaczenia! Żegnam!</i>	<i>Cześć! Na razie! Nara! Pa! / Pa, pa! / No to pa! Hej! Do miłego!</i>

III. Proszę dokończyć dialogi z ćwiczenia II, używając form pożegnalnych.

Czytanie

Proszę przeczytać tekst, a następnie wykonać zamieszczone pod nim ćwiczenie.

Kto pozdrawia?

W sytuacjach oficjalnych przyjmuje się zasadę, że pierwsza pozdrawia osoba stojąca niżej w hierarchii społecznej, więc pierwszy kłania się pracownik swojemu przełożonemu, uczeń nauczycielowi. Młodszy pozdrawia starszego, mężczyzna kobietę, idący stojącego, a wchodzący już obecnego. Nie powinno się jednak sztucznie wyczekiwać na pozdrowienie i kalkulować, kto jest ważniejszy. Osoba kulturalna na widok kogoś znanego po prostu się kłania.

Gesty przy powitaniach i pożegnaniach

Powitaniom towarzyszy wiele zachowań, które zależą od stopnia zażyłości między pozdrawiającymi się osobami. Są to najczęściej: uśmiech, pochycenie głowy ku przodowi, podanie dłoni, w niektórych sytuacjach ucałowanie dłoni kobiety przez mężczyznę, objęcie, przytulenie, pocałunek (zwykle w policzek), zdjęcie lub uchylenie przez mężczyznę kapelusza albo czapki.

Męskie ukłony

Uchylenie nakrycia głowy jest obowiązującym gestem wśród kulturalnych mężczyzn. Dotyczy to tylko kapelusza i czapki z daszkiem, nie zaś beretu, czapki mundurowej czy wełnianej.

Mijając znajomego, mężczyzna zdejmuje kapelusz prawą ręką. Pozdrowić można przez krótkie dotknięcie rąk kapelusza w wypadku, gdy mijają się panowie, którym towarzyszą panie.

Siedzieć czy wstać?

Kobieta przy powitaniu i pożegnaniu powinna wstać tylko wówczas, gdy wita się z kobietą starszą od siebie lub z kimś bardzo dostojnym. Mężczyzna natomiast zarówno przy powitaniu, jak i przy pożegnaniu powinien zawsze wstać. Młodzież do lat osiemnastu przy powitaniu z osobami starszymi także powinna wstać.

Uścisk dłoni

Przy podawaniu dłoni obowiązuje zasada, że osoba starsza pierwsza podaje rękę osobie młodszej, kobieta – mężczyźnie, przełożony – podwładnemu. Jeżeli osoba starsza czy kobieta nie podaje ręki, należy poprzestać tylko na ukłonie. Przy podaniu dłoni niezbędne jest także przyjazne spojrzenie i miły, ciepły uśmiech. Dlatego, podając rękę, zawsze powinniśmy spoglądać prosto w twarz osobie, z którą się witamy.

Całowanie w rękę

Całowanie w rękę nie jest obowiązkiem, a nawet przeciwnie – dzisiaj wielu uznaje ten gest za zbyt techniczny i przestarzały. Jedna z gazet wprowadziła nawet określenie „cmok-nonsens”, które weszło do naszego języka. Obecnie przyjmuje się stanowisko, że w rękę całuje się jedynie najdroższe kobiety w życiu, składając życzenia, gratulacje, dziękując za życzliwość.

Są jednak i tacy, którzy nadal uważają ten gest za elegancką formę przywitania. Kobieta nigdy nie powinna wyrwać ręki, nawet, jeśli jest przeciwna pocałunkowi. Z kolei panowie powinni pamiętać, że należy schylić się do damskiej dłoni, a nie podnosić ją do góry.

Wzięcie w ramiona

Ta forma powitania, która przyszła do nas z Hiszpanii i Włoch, cieszy się w Polsce coraz większą popularnością. Uścisk, tzw. akolada, to rodzaj powitania przyjaciół

i znajomych w serdeczny sposób. Najczęściej spotyka się ją między dwiema paniami lub panią i panem, rzadko natomiast między dwoma mężczyznami.

Na podstawie: M. Bańko *Polszczyzna na co dzień* oraz <http://dobre-wychowanie.blogspot.com>

0	Szef zawsze pierwszy kłania się podwładnemu.	P	F
1	Osoba wchodząca jest witana przez tych, którzy są już w środku.	P	F
2	Mężczyzna nie musi zdejmować czapki bez daszka przy powitaniu.	P	F
3	Policjant, witając się, zdejmuje czapkę.	P	F
4	Przy powitaniu z mężczyznami, osobami równymi wiekiem lub młodszymi kobieta może siedzieć.	P	F
5	Młodzi ludzie witają się ze starszymi osobami na stojąco.	P	F
6	Jeżeli kobieta przy powitaniu nie wyciąga ręki, powinien ją podać mężczyzna.	P	F
7	Podczas uścisku dłoni nie należy odwracać wzroku od osoby, z którą się witamy.	P	F
8	Całowanie kobiet w rękę nadal jest popularne w Polsce.	P	F
9	Mężczyzna powinien podnieść dłoń kobiety do ust.	P	F
10	Panowie często witają się, obejmując się ramionami.	P	F

Komunikacja II

Przedstawianie się

Zgodnie z polską tradycją, kiedy przedstawiamy się w sytuacjach oficjalnych, najpierw podajemy imię, a potem nazwisko. Nazwisko stawiamy przed imieniem jedynie wtedy, gdy sporządzamy alfabetyczną listę osób.

W sytuacjach nieoficjalnych zwykle przedstawiamy się, podając tylko imię, możemy je wymienić także w formie zdrobniałej. Podawanie nazwiska nie jest konieczne.

FORMY OFICJALNE	FORMY NIEOFICJALNE
(Nazywam się) Adam Kowalski. Pozwoli pani / pan, że się przedstawię. Nazywam się... Jestem Adam Kowalski.	(Jestem) Adam / Adaś Kowalski. (Jestem) Adam / Adaś. Mam na imię Adam / Adaś.

Reakcja drugiej osoby na przedstawianie się może być dwóch rodzajów:

- druga osoba także się przedstawia, używając tych samych formuł; w sytuacjach oficjalnych można dodać formułę: *(Bardzo) miło mi panią / pana poznać. / Miło mi.*
- druga osoba nie przedstawia się, ale odpowiada na prezentację; dotyczy to tylko sytuacji oficjalnych w urzędach i różnych instytucjach, w których występujemy w roli petenta, np. podczas rozmowy z urzędniczką w dziekanacie.

Mówienie

Proszę zapytać koleżankę / kolegę o dane osobowe i wypełnić formularz (praca w parach). Na podstawie wypełnionego formularza proszę przedstawić grupie koleżankę / kolegę.

Kwestionariusz osobowy

miejsce na fotografię	1. Imię (imiona) i nazwisko .....
	a) nazwisko rodowe .....
	b) imiona rodziców .....
	c) nazwisko rodowe matki .....
2. Data i miejsce urodzenia	
3. Obywatelstwo	
4. Numer ewidencyjny (PESEL)	5. Narodowość
6. Adres stałego zamieszkania	
Adres do korespondencji	
Telefon stacjonarny	
Telefon komórkowy	
7. Wykształcenie	
Zawód wyuczony	
Zawód wykonywany	
8. Aktualne miejsce nauki (w przypadku jej trwania):	
a) uczelnia	
b) wydział	
c) kierunek i rok studiów	
9. Wykształcenie uzupełniające:	
a) kursy	
b) studia podyplomowe	
10. Dodatkowe uprawnienia, zainteresowania (np. prawo jazdy, obsługa komputera, inne umiejętności):	
.....	
.....	
.....	
11. Znajomość języków obcych (bardzo dobra, dobra, słaba):	
.....	
12. Stan cywilny:	
13. Oświadczam, że dane zawarte w pkt. 1, 2, 4 i 6 są zgodne z dowodem osobistym/paszportem, nr, seria	
.....	
.....	
(miejsce i data)	(podpis osoby składającej kwestionariusz)

1. Koniugacje w języku polskim

Koniugacja to odmiana czasownika przez osoby, liczby, czasy, strony i tryby. W tradycyjnym ujęciu wymienia się cztery koniugacje. Kryterium podziału są formy pierwszej i drugiej osoby liczby pojedynczej czasu teraźniejszego (dla czasowników niedokonanych) lub przyszłego prostego (dla czasowników dokonanych).

Koniugacja *-am, -asz*

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	<i>mieszkam</i>	my	<i>mieszkamy</i>
ty	<i>mieszkasz</i>	wy	<i>mieszkacie</i>
on ona ono	<i>mieszka</i>	oni one	<i>mieszkają</i>

Czasowniki koniugacji *-am, -asz* to na przykład: *czytać, słuchać, powtarzać, kochać, znać, pytać, pomagać, mieć.*

Koniugacja *-em, -esz*

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	<i>rozumiem</i>	my	<i>rozumiemy</i>
ty	<i>rozumiesz</i>	wy	<i>rozumiecie</i>
on ona ono	<i>rozumie</i>	oni one	<i>rozumieją</i>

Pozostałe czasowniki koniugacji *-em, -esz*: *umieć, wiedzieć, jeść, śmieć.*
Uwaga! Czasowniki *wiedzieć* i *jeść* odmieniają się następująco:

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	<i>wiem, jem</i>	my	<i>wiemy, jemy</i>
ty	<i>wiesz, jesz</i>	wy	<i>wiecie, jecie</i>
on ona ono	<i>wie, je</i>	oni one	<i>wiedzą, jedzą</i>

Koniugacja -ę, -esz

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	piszę	my	piszemy
ty	piszesz	wy	piszecie
on ona ono	pisze	oni one	piszą

Uwaga! Czasowniki typu *studiować, znajdować się, kupować* odmieniają się następująco:

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	studiuję	my	studiujemy
ty	studiujesz	wy	studiujecie
on ona ono	studiuje	oni one	studiują

Koniugacja -ę, -ysz // -isz

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
ja	liczę, robię	my	liczymy, robimy
ty	liczysz, robisz	wy	liczycie, robicie
on ona ono	liczy, robi	oni one	liczą, robią

Czasowniki koniugacji -ę, -ysz // -isz to na przykład: *powtórzyć, sądzić, widzieć, lubić*.

I. Proszę uzupełnić tabelę zgodnie z przykładem podanym w punkcie 0.

Lp.	bezokolicznik	ja	on / ona / ono	wy	oni / one
0	mieszkać	mieszkam	mieszka	mieszkacie	mieszkają
1	płacić			płacicie	
2	brać		bierze		
3	jechać	jadę			
4	odpowiadać			odpowiadacie	
5	nieść	niosę			
6	kłaść				kładą
7	jeździć			jeździcie	
8	iść		idzie		
9	uczyć się				uczą się
10	śmieć	śmiem			

II. Czasowniki podane w nawiasach proszę wstawić do zdań w odpowiedniej formie.

0. Jak często (grać) **grasz** w tenisa?

1. Dlaczego oni nigdy nie (mieć) ..... czasu?
2. Ty zawsze (czekać) ..... na niego tylko 5 minut.
3. Oni często (odwiedzać) ..... swoich sąsiadów?
4. Nie (rozmawiać) ..... z nią o moich problemach.
5. Anna zawsze (spotykać się) ..... ze swoją znajomą w kawiarni.

III. Proszę uzupełnić zdania czasownikami z ramki, wstawiając je w odpowiedniej formie.

jeść, wiedzieć, śmieć, **umieć**, rozumieć

0. Ja nie **umiem** dobrze gotować.

1. One nigdy nie ..... kolacji.
2. Jak ty ..... tak do niego mówić!
3. Czy państwo ..... ten tekst?
4. Paweł chyba nie ....., że jutro jest egzamin.

IV. Czasowniki podane w nawiasach proszę wstawić do zdań w odpowiedniej formie.

0. Dzisiaj studenci (pisać) **piszą** test z angielskiego.

1. Dlaczego ty zawsze (śmiać się) ..... z Piotra.
2. Moje koleżanki (kupować) ..... dobry chleb.
3. Oni nie (jechać) ..... z nami w góry.
4. Kiedy ja (kłaść się) ..... spać, ona już dawno śpi.
5. My (interesować się) ..... muzyką, a oni sportem.

V. Czasowniki z ramki proszę wstawić w odpowiedniej formie do zdań. Uwaga! Dwa czasowniki są zbędne.

leżeć, płacić, chodzić, spać, **marzyć**, nosić, bać się, lecieć

0. Ewa, zamiast się uczyć, **marzy** o wakacjach.

1. Moja siostra ..... samolotem do Paryża.
2. Twoje dzieci ..... już w łózkach.
3. Ja zawsze ..... przy otwartym oknie.
4. Oni ..... skórzane spodnie.
5. Moja siostra ..... myszy.

VI. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników podanych w nawiasach.

Zwykle **budzę się** (budzić się)⁰ o 6.00 rano.
Szybko ..... (wstawać)¹ i ..... (biec)²
do łazienki, bo potem jest kolejka. .... (Kąpać się)³,
..... (myć)⁴ zęby i ..... (golić się)⁵.
..... (Przygotowywać)⁶ sobie śniadanie, a potem
..... (pić)⁷ poranną kawę.
Z domu ..... (wychodzić)⁸ o 7.20.
Na przystanku nigdy nie ..... (stać)⁹ długo,
więc zwykle nie ..... (spóźniać się)¹⁰ na zajęcia.

VII. Proszę wstawić do zdań czasowniki podane w nawiasach.

0. On **czyta** (czytać) książkę.
1. Wieczorem ..... (iść) do kina,
a oni ..... (iść) do pubu.
  2. .... (ja - Jechać) do centrum na zakupy.
..... (ty - Jechać) ze mną?
  3. Koledzy zawsze ..... (brać) do szkoły kanapki,
a ja nigdy nie ..... (brać) nic do jedzenia.
  4. Jej dzieci we wtorki ..... (chodzić) na basen,
a w soboty ..... (jeździć) konno.
  5. Dlaczego (ty) ..... (brać) parasol?
Dzisiaj nie ..... (mieć) deszczu.
  6. Paweł zwykle ..... (chodzić) na uniwersytet pieszo,
a my ..... (jeździć) trolejbusem.
  7. Nie lubię, kiedy ludzie, którzy ..... (jechać) pociągiem,
..... (jeść) jajka na twardo.
  8. Ja ..... (prac) ubrania ręcznie,
a ona wszystko ..... (prac) w pralce.
  9. On zwykle ..... (iść) spać przed północą
i ..... (spać) 8 godzin.
  10. Anna codziennie ..... (biegać) w parku
albo ..... (jeździć) na rowerze.

VIII. Proszę wstawić czasowniki w czasie teraźniejszym.

Chociaż mój ojciec **uważa się** (uważać się)⁰ za pedanta, na jego biurku
ciągle .....¹ (panować)¹ bałagan. Ponieważ .....² (być)²
dziennikarzem, ...³ (pracować)³ głównie przy komputerze.
.....⁴ (Siedzieć)⁴ przy nim zwykle do późnych godzin nocnych. Wokół
laptopa .....⁵ (leżeć)⁵ książki, słowniki i kartki z notatkami. Obok

biurka .....⁶ (stać)⁶ kosz, z którego .....⁷ (wysypywać się)⁷ pomięte papiery i inne śmieci.
 Na dodatek podczas pracy często .....⁸ (jeść)⁸
 i .....⁹ (pić)⁹. W związku z tym .....¹⁰ (zostawiać)¹⁰
 na biurku brudne naczynia.
 Mama co rano .....¹¹ (złościć się)¹¹ na ten bałagan, a ojciec
 .....¹² (obietcywać)¹², że od dzisiaj będzie dbał o czystość.
 Przez kilka dni bardzo .....¹³ (starać się)¹³ i .....¹⁴
 (pilnować)¹⁴ porządku. Niestety, po tygodniu .....¹⁵ (wracać)¹⁵ do
 starych zwyczajów.

2. Znaczenie i użycie czasowników *znać*, *wiedzieć*, *umieć*

znać – mieć pewien zasób wiadomości o kimś, o czymś; orientować się w czymś

- > Znam dobrze to miasto.
- > Znam go od dawna.
- > Znam język angielski.

wiedzieć – mieć jakieś wiadomości na określony temat; być świadomym czegoś

- > Wiem, gdzie jest poczta.
- > Wiem, jak on się nazywa.
- > Wiem o tym.

umieć – mieć jakąś wiedzę, być biegłym w czymś; potrafić

- > Umieję to zrobić.
- > Umieję mówić po angielsku.

I. Proszę wstawić do zdań czasowniki *znać*, *wiedzieć* lub *umieć*.

Przykład:

0. Oni znają historię Polski.
0. On wie, kiedy była bitwa pod Grunwaldem.
0. Czy wy umiećcie pływać?

1. Ja nie ..... mówić po polsku.
2. On słabo ..... język polski.
3. Ty chyba nie ....., co to znaczy.
4. Student ..... już przedstawić się po polsku.
5. Może wy ....., gdzie jest bank.
6. Ten pan nie ....., w której sali są zajęcia.
7. Oni jeszcze nie ..... miasta.
8. My nie ....., jak dojść do centrum.
9. Ja go ....., ale nie ....., jak ma na imię.
10. Nie wszyscy ....., że psy ..... się śmiać.

II. Proszę uzupełnić poniższy tekst odpowiednimi formami czasowników *znać, wiedzieć, umieć*.

Przykład:

- 0. Czy my się znamy?
- 0. Czy pan wie, gdzie jest rektorat?
- 0. Czy (ty) umiesz robić zdjęcia telefonem?

.....¹ (ja) dopiero kilka osób z naszej grupy.....²,
że, tak jak ja, nie.....³ jeszcze dobrze mówić po polsku. Tylko jedna
koleżanka - Ania.....⁴ nieźle język i.....⁵ porozumieć
się z Polakami. Nie.....⁶ (my) jeszcze miasta.....⁷
tylko kampus, ale nie.....⁸ jak dojść do centrum.
Wszyscy.....⁹, że początki zawsze są trudne,
ale trzeba.....¹⁰ radzić sobie w trudnych sytuacjach.

Stuchanie II

Proszę wysłuchać dialogów i uzupełnić luki w tekście.

A. Na portierni

Student - **Dzień dobry**⁰. Nazywam się Oleksandr Krawczuk, jestem z Ukrainy, mam tu mieszkać. To jest skierowanie.

Portierka - Dzień dobry.....¹ pokazać. Tak, to u nas.

Musi pan pójść z tym skierowaniem do kierowniczkii akademika, żeby się zameldować. Pokój nr 8 na parterze.

Student - .....² zostawić tu bagaże?

Portierka - Tak, proszę bardzo.

Student - .....³. Do widzenia.

Portierka - Do widzenia.

B. W administracji akademika

Student - Dzień dobry.

Kierowniczkii - Dzień dobry. Pan w sprawie.....⁴?

Student - Tak.

Kierowniczkii - Czy jest pan Polakiem?

Student - Nie, Ukraińcem.

Kierowniczkii - Jak pan.....⁵?

Student - Nazywam się Oleksandr Krawczuk. To jest moje skierowanie.

Kierowniczkii - Wszystko się zgadza.....⁶ w naszym domu
studenckim. Dobrze.....⁷ po polsku.

Student - O, dziękuję.

Kierowniczkii - Poproszę teraz o paszport. Dziękuję.....⁸

mieszkał w pokoju numer 206, na drugim piętrze. To jest pana Karta

Mieszkańca. Proszę ją.....⁹ na portierni i wziąć klucz

do pokoju. W pokoju wisi regulamin domu studenckiego. Proszę się z nim zapoznać i .....¹⁰ stosować się do niego.

Student - Dziękuję bardzo. Do widzenia.

Kierowniczka - Życzę .....¹¹ pobytu w naszym akademiku. Do widzenia.

C. W pokoju w akademiku

Student A - Cześć, mam na imię Sasza. Mam tu .....¹².

Student B - Cześć, ja jestem Karol. Wchodź śmiało. To .....¹³ może być twoje. Skąd jesteś? Po akcencie .....¹⁴, że chyba nie z Polski.

Student A - Zgadza się. Jestem z Ukrainy, z Kijowa. A ty?

Student B - Z Łukowa, to .....¹⁵ od Lublina.

Co będziesz studiował?

Student A - Prawo. A ty już .....¹⁶?

Student B - Tak, jestem .....¹⁷, na drugim roku.

Student A - To fajnie. Mam mnóstwo pytań. Jestem pierwszy raz w Polsce.

Pomożesz mi?

Student B - Nie ma sprawy. Chętnie ci .....¹⁸ i wszystko wyjaśnię.

Student A - To świetnie. Teraz muszę pójść po resztę bagażu.

Zostawiłem go na dole.

Student B - Może ci .....¹⁹?

Student A - Dziękuję, nie trzeba. Zaraz wracam. ....²⁰

Student B - Nara.

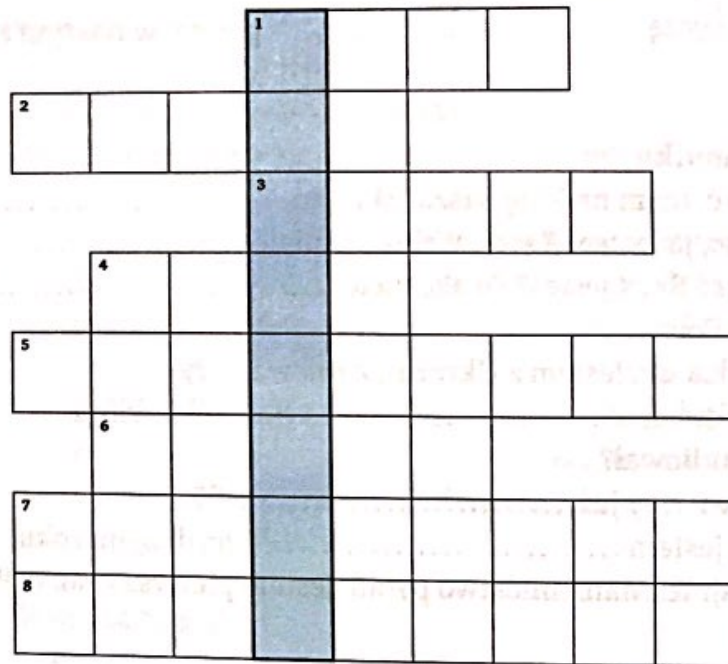
Mówienie

Proszę przygotować dialogi, wykorzystując podane niżej sytuacje.

1. Telefonujesz do mamy, żeby powiedzieć jej, że wrócisz dzisiaj późno.
2. Spotykasz na ulicy swoją dawną dziewczynę / swojego dawnego chłopaka. Witasz się, chwilę rozmawiacie i żegnacie się.
3. Telefonujesz do gabinetu lekarskiego, żeby dowiedzieć się, kiedy przyjmuje doktor Jerzy Nowak.
4. Przychodzisz do domu po raz pierwszy ze swoim chłopakiem / ze swoją dziewczyną i przedstawiasz go / ją rodzicom.
5. Jesteś nauczycielem akademickim, który zaczyna zajęcia ze studentami pierwszego roku. Przedstawiasz się, a potem prosisz o przedstawienie się studentów.
6. Po pierwszych zajęciach na studiach podchodzisz do jednej z koleżanek, którą chcesz lepiej poznać, i zaczynasz rozmowę.

Krzyżówka

Proszę rozwiązać krzyżówkę i odgadnąć hasło.

1. można ją uściśnąć przy powitaniu
2. gest głową przy powitaniu lub pożegnaniu
3. panowie nie muszą go zdejmować, gdy się witają
4. potoczna forma pożegnania, używana głównie przez młodzież
5. synonim słowa *świetnie*
6. kobieta niezamężna
7. .... w rękę stosuje się dzisiaj tylko wobec osób najbliższych
8. w tym stylu używamy form *pan, pani, państwo*

HASŁO: .....

Kącik frazeologiczny

I. Kiedy tak mówimy? Proszę połączyć powiedzenia z odpowiednią sytuacją.

	Powiedzenie		Sytuacja
0	<i>Komu w drogę, temu czas!</i>	A	Przy powitaniu ze zdziwieniem i radością.
1	Szerokiej drogi!	B	Przedstawianie się podczas rozmowy telefonicznej.
2	Połamania rąk i nóg!	C	Przy powitaniu gościa przez gospodarza, przed drzwiami domu.
3	Kogo moje oczy widzą!	D	Przy pożegnaniu; życzenia powodzenia, np. przed egzaminem.
4	Rączki całuję!	E	Pytanie o nazwisko w sytuacji oficjalnej, np. w urzędzie.
5	Z tej strony Jan Kowalski.	F	Przy pożegnaniu; podkreślenie konieczności rozstania.
6	Jak pańska godność?	G	Przy pożegnaniu, gdy nadchodzi pora rozstania.
7	O wilku mowa, a wilk tu!	H	Przy powitaniu lub pożegnaniu; słowa wypowiedane przez mężczyznę.
8	Na mnie już czas!	I	Przy powitaniu lub pożegnaniu, z wyrazami szacunku.
9	Zapraszam w moje skromne progi!	J	Przy pożegnaniu, przed podróżą.
10	Kłaniam się nisko!	K	Przy powitaniu, w sytuacji miłej niespodzianki.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
G										

II. Proszę ułożyć krótkie dialogi z powiedzeniami z ćwiczenia I.

III. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim związkiem z ramki.

jaki pan, taki kram; pan władza; pan i władca; pani domu; być z kimś za pan brat; być panem sytuacji; być na pan / pani; **pani czyjegoś serca**

0. Została **panią jego serca** już w szkole średniej, więc nic dziwnego, że się pobrali.
1. Honory ....., pod nieobecność matki, pełniła starsza córka państwa Winnickich.
2. Nie wiem, jak Anna może wytrzymać z mężem, który zachowuje się w domu jak .....
3. Znam dobrze Adama i nie dziwi mnie to, że ma taki bałagan w dokumentach, bo .....
4. Teraz ....., bo wie, że nasz los zależy tylko od niego.
5. W czasach PRL-u do milicjantów często zwracano się: „.....”
6. W naszym biurze nikt nie mówi sobie po imieniu i wszyscy .....
7. Nasz kierownik z prezesem firmy grają razem w tenisa i mówią sobie na ty, więc .....